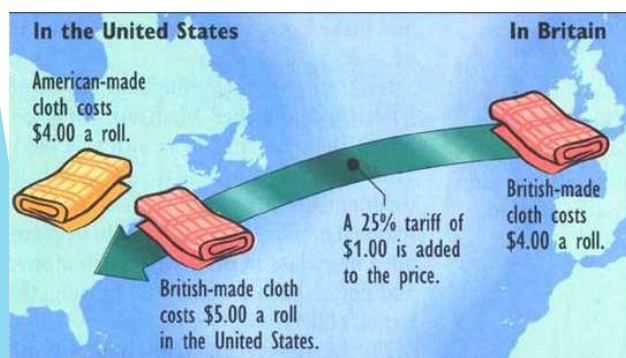

Carine i necarinska ograničenja trgovine

Sunčica Rogić
suncica.rogic@hotmail.com

Carine

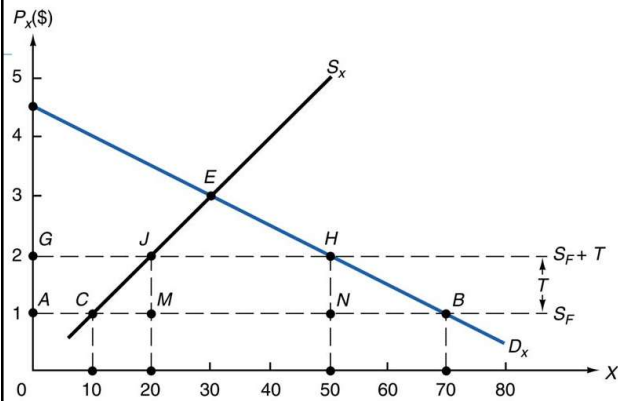
Porez na proizvod kojim se trguje od momenta kada on pređe državnu granicu

- ▶ Uvozna / izvozna carina
- ▶ Ad valorem / specifične / kombinovane

Ad valorem - fiksni procenat od vrijednosti proizvoda sa kojim se trguje
Specifična carina - po količini - fiksna suma po fizičkoj jedinici proizvoda
Kombinovana - složena - kombinacija ad valorem i specifične

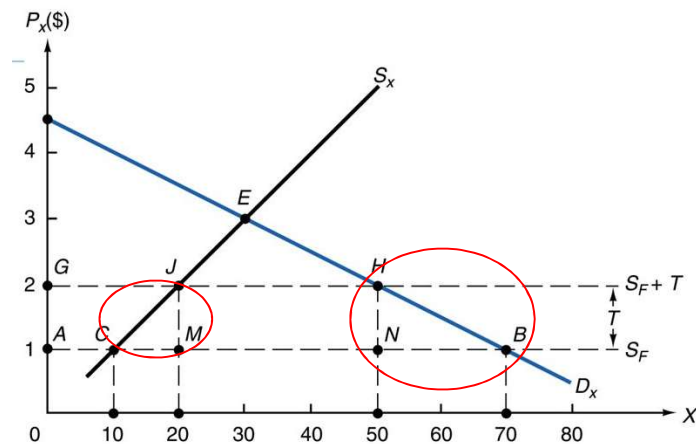
Uticaj carine na parcijalnu ravnotežu

- ▶ Zemlja 2 je mala, kao i njena industrija X
- ▶ Bez trgovine – presjek E ($P_x = 3$)
- ▶ Sa trgovinom $P_x = 1$ – svjetska cijena
- ▶ S_f – kriva svjetske ponude proizvoda X u Z2
- ▶ Nametanjem carine od 100% - cijena raste na $P_x = 2$ – nova ravnoteža

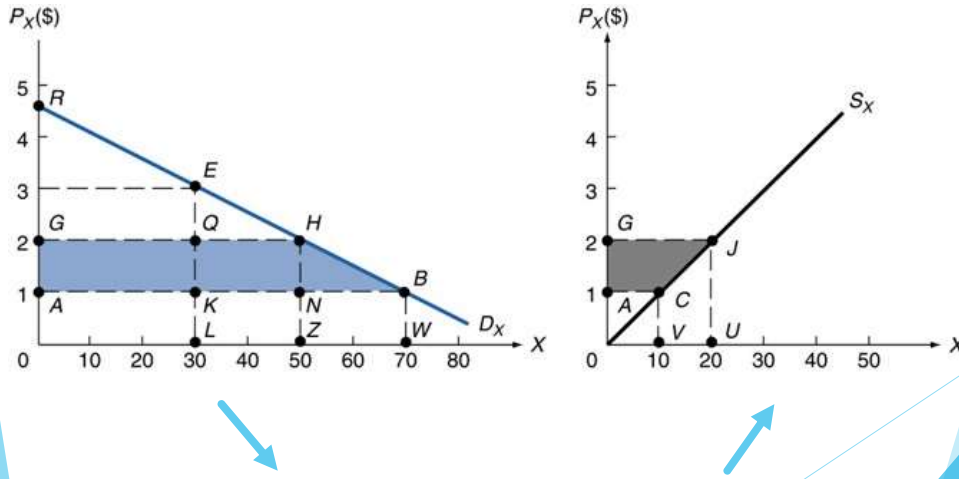
- ▶ Efekat na potrošnju – smanjenje domaće potrošnje
- ▶ Efekat na proizvodnju – povećanje domaće proizvodnje
- ▶ Efekat na trgovinu – smanjenje uvoza
- ▶ Efekat na prihod – stvaranje prihoda za državu

Uticaj carine na parcijalnu ravnotežu

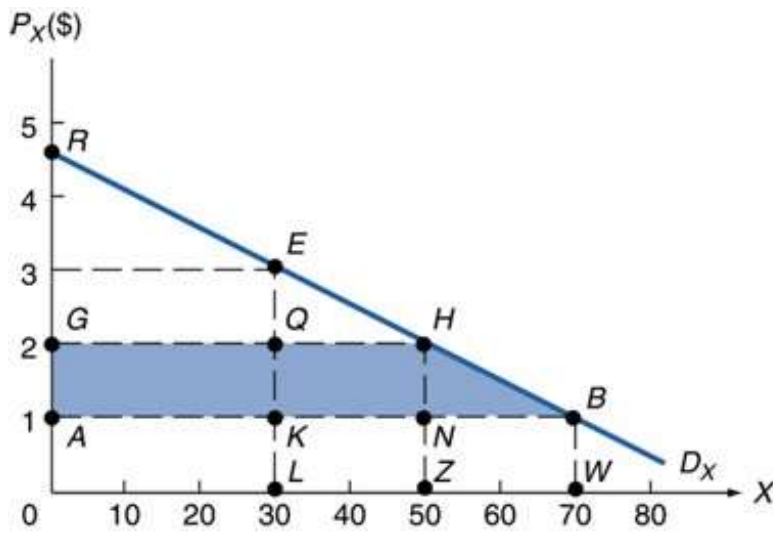

Što je elastičnija kriva D ili S – veći je efekat carine na trgovinu!

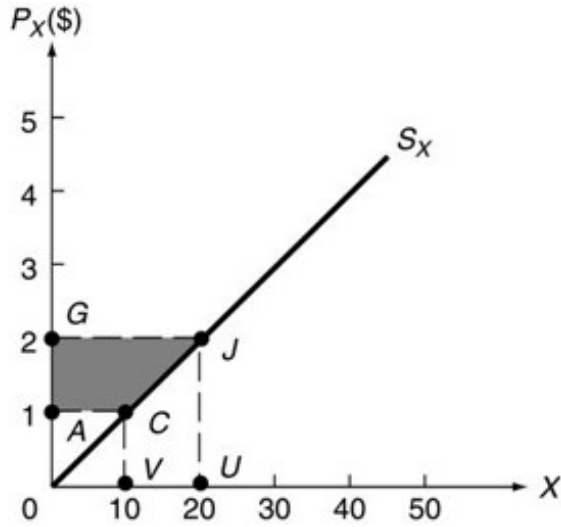
Uticaj carine na proizvođačev i potrošačev višak

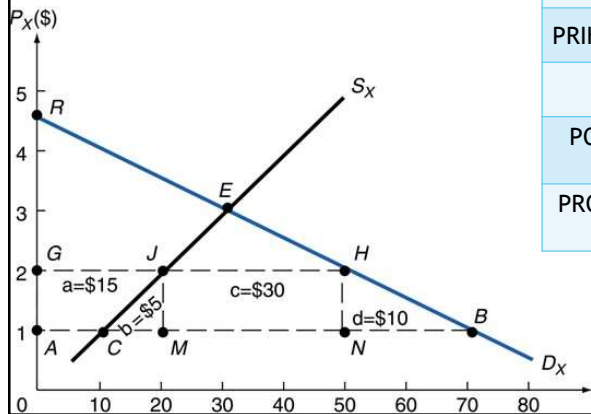
Uticaj carine na proizvođačev i potrošačev višak

Uticaj carine na proizvođačev i potrošačev višak

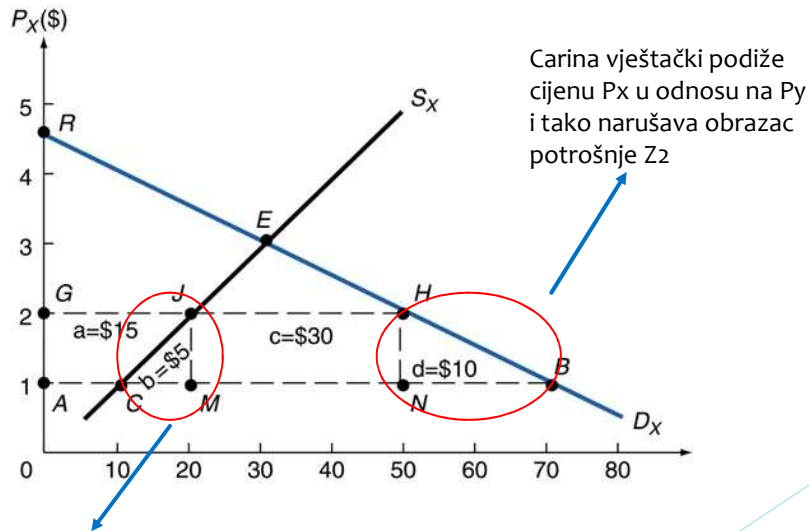

Troškovi i koristi od carine

CIJENA	+	1\$ » 2\$
POTROŠNJA	-	AB » GH
PROIZVODNJA	+	AC » GJ
PRIHODI DRŽAVE	+	MJHN
UVOZ	-	CB » JH
POTROŠAČEV VIŠAK	-	-AGHB
PROIZVOĐAČEV VIŠAK	+	AGJC

Troškovi i koristi od carine

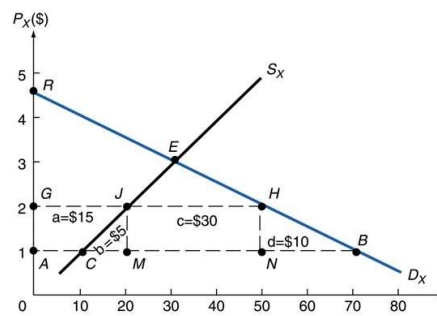
Dio domaćih resursa prebačen je iz efikasnije proizvodnje izvoznog proizvoda Y u manje efikasnu proizvodnju uvoznog proizvoda X

Troškovi i koristi od carine

Carina vrši preraspodjelu dohotka od domaćih potrošača ka domaćim proizvođačima

&

Od faktora koji je u zemlji relativno obilan ka faktoru koji je u zemlji relativno rijedak

Trošak zaštite
(gubitak blagostanja)

Stopa efektivne zaštite

Kolika je stvarna zaštita koja se pruža za domaću obradu proizvoda kome konkuriše uvoz?

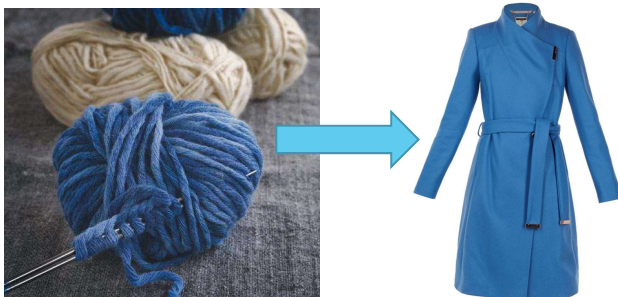
- ▶ Nominalna – važna za potrošače
- ▶ Efektivna – važna za proizvođače

$$g = \frac{t - a_i t_i}{1 - a_i}$$

- ▶ g – stopa efektivne zaštite proizvođača finalnog proizvoda
- ▶ t – nominalna carinska stopa finalnog proizvoda
- ▶ a_i – odnos troškova uvezenog inputa prema cijeni finalnog proizvoda uz odsustvo carine
- ▶ t_i – nominalna carinska stopa na uvezeni input

Stopa efektivne zaštite

Kad god je **na uvezeni input odobren bescarinski uvoz ili uvoz sa nižom stopom carine** nego što je carina na finalni proizvod, efektivna stopa zaštite je veća od nominalne stope zaštite.

Stopa efektivne zaštite

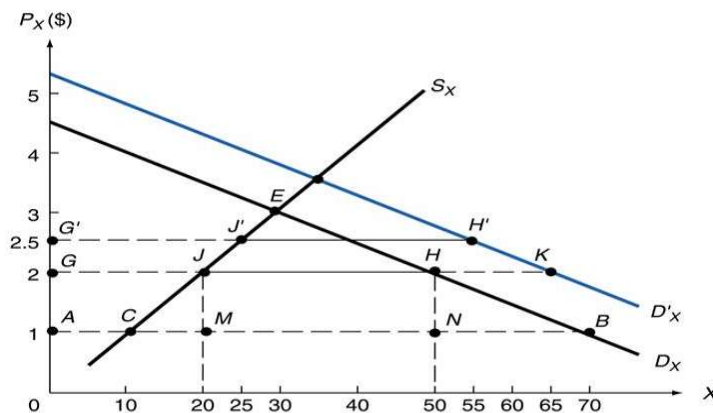
$$g = \frac{t - a_i t_i}{1 - a_i}$$

- ▶ g – stopa efektivne zaštite proizvođača finalnog proizvoda
- ▶ t – nominalna carinska stopa finalnog proizvoda
- ▶ a_i – odnos troškova uvezenog inputa prema cijeni finalnog proizvoda uz odsustvo carine
- ▶ t_i – nominalna carinska stopa na uvezeni input

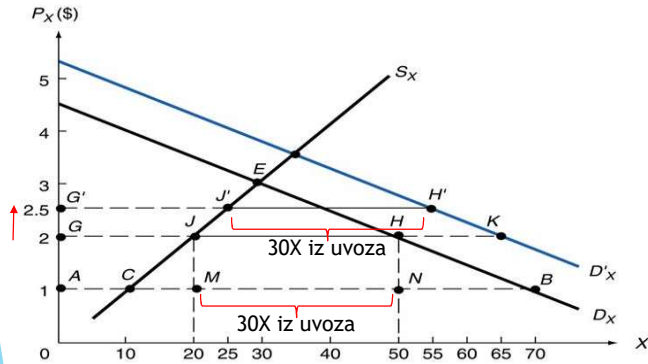
- ▶ ako je $a_i = 0$, onda je $g = t$
- ▶ za zadate vrijednosti a_i i t_i , g je veće što je veća vrijednost t
- ▶ za zadate vrijednosti t i t_i , g je veće što je veća vrijednost a_i
- ▶ vrijednost g premašuje, jednaka je ili je manja od t , ukoliko je t_i manje od, jednako ili veće od t
- ▶ kada $a_i t_i$ premašuje t , stopa efektivne zaštite je negativna

Uvozne kvote

- ▶ direktno kvantitativno ograničenje količine proizvoda koji se može uvoziti ili izvoziti

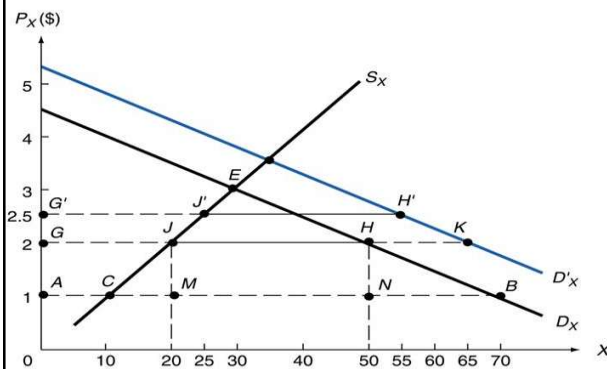
Uvozne kvote

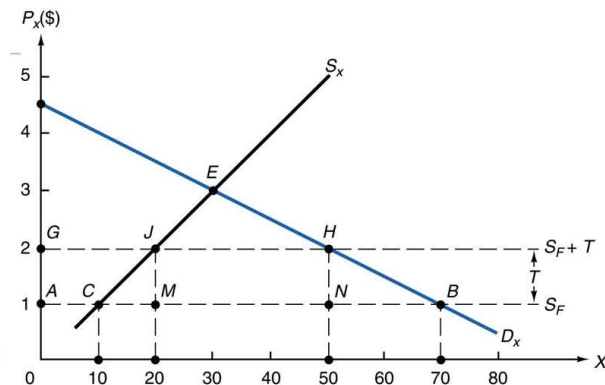
- ▶ Slobodna trgovina – $P_x=1\$$, zemlja troši 70X (10 domaće proizvodnje, ostalo uvoz)
- ▶ Uvozna kvota od 30X dovede do rasta cijene na $P_x=2\$$ - tražena količina 20X iz domaće proizvodnje + 30X dozvoljenih kvotom

- ▶ Pomijeranjem krive tražnje na D'_x , kvota povećava cijenu na 2.5\$, domaća proizvodnja raste na 25X i potrošnja na 55X
- ▶ Promjena cijene usled carine?

Uvozne kvote / Carine

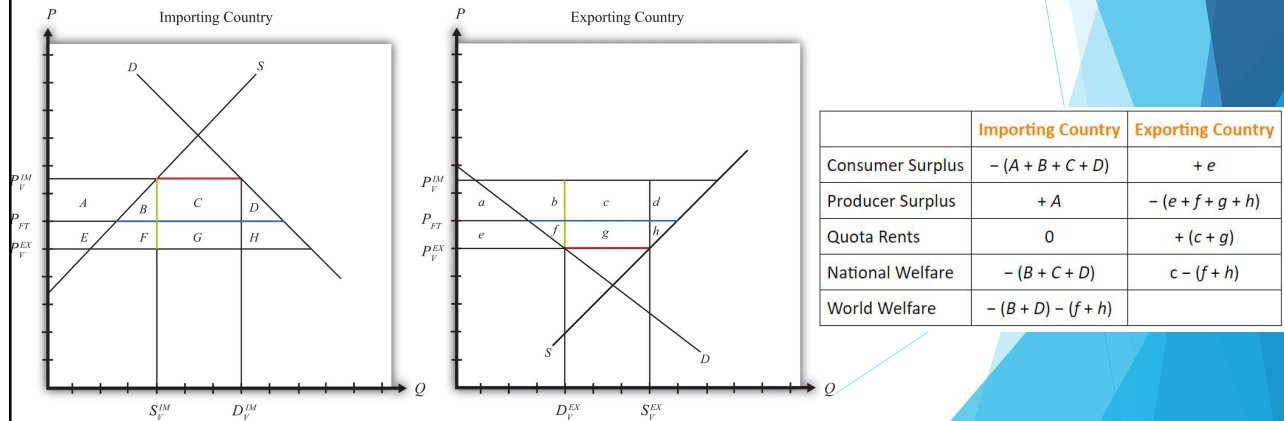
- ▶ Kvota rezultira većom domaćom cijenom i većom domaćom proizvodnjom nego ekvivalentna carina
- ▶ Carina ne dovodi do rasta domaće cijene i proizvodnje, već izaziva veću potrošnju i uvoz u poređenju sa ekvivalentnom kvotom

- ▶ uvozne licence?

Dobrovoljna izvozna ograničenja

- ▶ Zemlja uvoznica navodi drugu zemlju da „dobrovoljno“ ograniči izvoz nekog proizvoda kada on ugrožava domaću industriju, uz prijetnju sveobuhvatnih trgovinskih ograničenja.
- ▶ Isti ekonomski efekti kao kod ekvivalentne izvozne kvote

Tehnički, administrativni i drugi propisi

- ▶ **Propisi o sigurnosti** automobila i električne opreme
- ▶ **Propisi o zdravlju** za higijenske proizvode i upakovane namirnice
- ▶ **Zahtjevi za isticanjem oznake proizvoda** koje pokazuju porijeklo i sadržaj
 - ▶ *Indirektni porezi*
 - ▶ *Pogranične dažbine*
 - ▶ *Međunarodni sporazumi o proizvodima*
 - ▶ *Višestruki devizni kursevi*

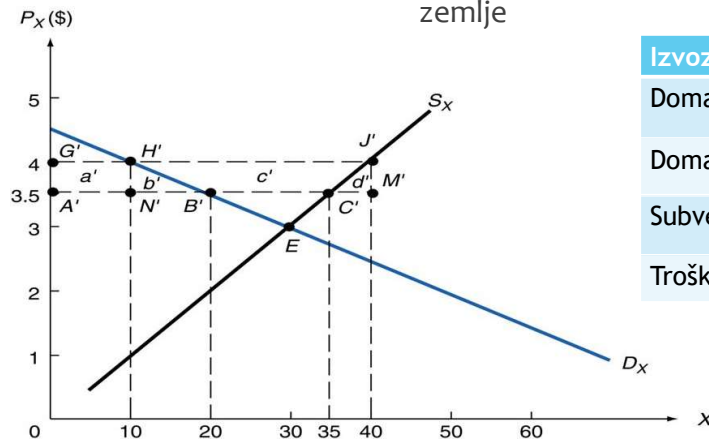
Damping

Izvoz proizvoda po cijeni koja je niža od troškova ili prodaja proizvoda na stranom tržištu po cijeni koja je niža od domaće

- ▶ **Stalan damping** – **neprekidno** maksimiziranje profita prodajom proizvoda po višoj cijeni na domaćem tržištu nego na stranom.
- ▶ **Grabežljivi damping** – **privremena** prodaja proizvoda ispod troškova proizvodnje ili po nižoj cijeni u inostranstvu da bi se strani proizvođači izbacili sa tržišta, posle čega cijena raste.
- ▶ **Sporadični damping** – **povremena** prodaja proizvoda ispod cijene koštanja ili po nižoj cijeni na stranom tržištu da bi se rasteretili nepredviđeni i privremeni viškovi proizvoda bez obaranja domaće cijene.

Izvozne subvencije

Direktna plaćanja (ili garantovane poreske olakšice i subvencionisani zajmovi) izvoznicima iz zemlje ili potencijalnim izvoznicima **i/ili** zajmovi uz nisku kamatu stranim kupcima da bi se stimulisao izvoz zemlje

Izvoz

Domaći proizvođači ...

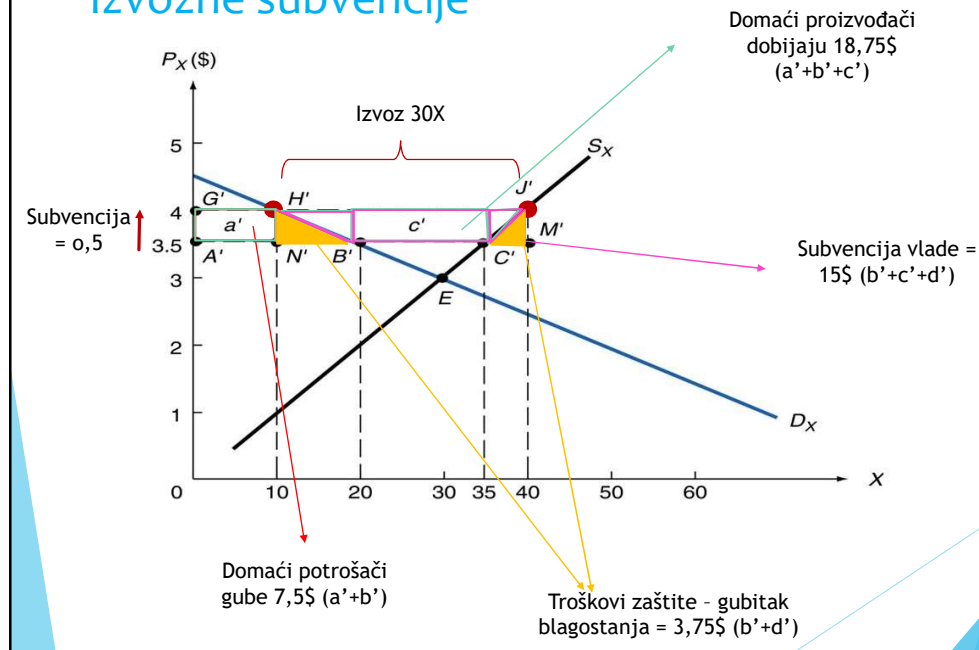
Domaći potrošači ...

Subvencija vlade?

Troškovi zaštite

Izvozne subvencije

Izvozne subvencije

Izvoz	$H' \gg J'$
Domaći proizvođači dobijaju	$a' + b' + c'$
Domaći potrošači gube	$a' + b'$
Subvencija vlade	$b' + c' + d'$
Troškovi zaštite	$b' + d'$